

BOERDERIJEN vertellen hun verhaal

In Utrecht zijn op korte afstand van elkaar diverse landschapstypes te vinden. Bepalend voor deze landschappen zijn de verschillen in bodemgesteldheid en de verschillen tussen hoog en laag, nat en droog. De bodem bepaalde welke gewassen konden groeien en dat bepaalde weer welk type landbouwbedrijf zich daar het best kon ontwikkelen. Zo vinden we veeteelt op de natte veengebieden, welvarende gemengde bedrijven met o.a. akkerbouw en fruitteelt bij de rivieren en kleine gemengde bedrijven op de schrale zandgronden. In de provincie Utrecht ontstond bij elk landschapstype een kenmerkend boerderijtype.

De boerderijtypes zelf zijn ontstaan uit één en dezelfde basisvorm: het hallenhuis. Dit hallenhuis bestaat uit een woongedeelte en een bedrijfsgebouw, gescheiden door een dwarsmuur waartegen de schouw met schoorsteen is gebouwd: de brandmuur. Het hallenhuis heeft een rechthoekige plattegrond met lage zijgevels. De constructie wordt gevormd door een aantal achter elkaar geplaatste gebinten die het dak dragen.

In de loop van de tijd zijn uit dit hallenhuis tal van varianten ontstaan. In de 19e eeuw werden de boerderijen ruimer en groter, met hogere zijgevels. Dergelijke boerderijen zijn vaak voorzien van sierlijke elementen in de voorgevel zoals daklijsten en makelaars. Bij de boerderij, het hoofdgebouw, behoren ook bijgebouwen zoals hooibergen, schuren en zomerhuizen.

In het westen van de provincie komen daar bijvoorbeeld boenstoepen en in het oosten de schaapskooien bij. Op www.utrechtseboerderijen.nl vindt u vele voorbeelden van Utrechtse boerderijen. En nog meer is te vinden op www.agriwiki.nl, de kenniswebsite over de historische boerderijen van Stichting Agrarisch Erfgoed Nederland, www.agrarischerfgoed.nl.

Erf en landschap

Bij een boerderij hoort een erf en samen hebben zij een verbinding met het landschap. Daarom heeft de BSU drie voorlichtingsbrochures geschreven over erfinrichting. De ruimtelijke kwaliteit is beschreven in het boekje 'Behoud het beeld'. Deze publicaties zijn te bestellen via de website.

Missie BSU

Sinds jaar en dag streeft de Boerderijenstichting Utrecht naar het behoud van de karakteristieke verschijningsvorm van de Utrechtse boerderijen en hun erven. Zij doet dit door het geven van voorlichting aan overheden, instellingen en particulieren. Boerderijbewoners kunnen bij de BSU terecht voor adviezen over verbouwing, restauratie, subsidiemogelijkheden of de inrichting van erf en tuin. De BSU werkt met ervaren adviseurs met specifieke kennis op voornoemde gebieden.

Boerderijen Stichting Utrecht
www.utrechtseboerderijen.nl

postadres: Helsdingse Voorweg 2a 4133 ND Vianen
T 033-2580154 E advies@utrechtseboerderijen.nl



Verkiezing mooiste Utrechtse boerderij van 2018

Aan een boerderij herken je in welke provincie je vertoeft. Zo zijn er de Noord-Hollandse stolpboerderijen, de Friese kop-hals-rompboerderijen of de Limburgse carréboerderijen. Dichter bij huis kom je ook verschillende boerderijtypen tegen. De Boerderijenstichting Utrecht, BSU, weet daar alles van en zet de Utrechtse boerderijen graag in het zonnetje.

Dit jaar is dit een coproductie met de vijfdelige televisiedocumentaire Gebruikte Gronden van Beeldland, die RTV Utrecht tussen 6 mei en 3 juni uitzendt. In elke uitzending wordt één accent van het veelzijdige Utrechtse landschap uitgelicht: rivieren, weilanden, veengebieden, heuvels en bossen. Bij ieder boerenlandschap staat in de uitzendingen ook steeds één boerderij model. Deze vijf boerderijen zijn de nominaties voor de mooiste Utrechtse boerderij van 2018.

Meeste stemmen gelden

In de boerderijenverkiezing 2018 is het woord aan u. Van 4 t/m 24 juni kunt u uw stem uitbrengen op www.utrechtseboerderijen.nl/mooiste-boerderij. Op 26 juni maakt gedeputeerde Mariëtte Pennarts van Cultuur bekend welke boerderij deze eretitel mag gaan voeren. Om u een handje te helpen vindt u in deze folder korte beschrijvingen en op onze website en facebookpagina filmpjes van de genomineerde adressen. Stemt u ook?

De verkiezing mooiste Utrechtse boerderij van 2018 wordt georganiseerd door de Boerderijenstichting Utrecht en mede mogelijk gemaakt door



en met dank aan



Fotografie: Frits van der Gronde, Roel van Norel, bewoners en BSU



Verkiezing mooiste
Utrechtse boerderij van 2018

De Lopikerwaard in het zuidwesten



Fam. Kromwijk,
Lopikerweg west 88, Cabauw

Aan de lieflijke Lopikerwetering in Cabauw staat deze 17e-eeuwse langhuisboerderij. Blikvanger van dit rijksmonument is het siermetselwerk boven in de voorgevel, de muurankers en de vele ruiten in de vensters. Jan en Diny Kromwijk zijn 15 jaar geleden een andere weg ingeslagen. “We hebben toen afscheid genomen van het melkvee en besloten het agrotourisme in te gaan. In onze hoogstamboomgaard kunnen toeristen overnachten in comfortabele hooiberghutten. Daarnaast zijn we ook boer. Zo doen we de jongvee-opfok voor een collega en zijn we zelf verbeterd roodbont vee gaan houden. Het vlees van deze dieren is te koop onder de naam Waards Rund.”

De boerderij was al eens eerder op de buis te zien, in de serie ‘Het Wassende Water’. Op de deel zijn diverse decorstukken, foto’s en dvd’s én een bonte verzameling oud boerengereedschap en te bekijken. Ook de grote hooiberg heeft een nieuwe functie gekregen. Hier kunt u terecht voor bijvoorbeeld een vergadering of een feestelijke bijeenkomst. Ook biedt Boerderij Kromwijk een rustpunt met een zelfbedieningsterras aan.

www.boerderijkromwijk.nl
f BoerderijKromwijk

De Heuvelrug in het midden en oosten



Fam. Oskam, Wellom,
Heetvelderweg 1, Leusden

Wellom is een van de boerenbedrijven van landgoed Den Treek in Leusden, op de grens van de Utrechtse Heuvelrug en Gelderse Vallei. Eind 19e eeuw is het huidige voorhuis in neoclassicistische stijl met tuitgevel tegen het 18e-eeuwse achterhuis gebouwd. De oorspronkelijke heideboerderij is nu een modern melkveebedrijf, waar Jan en Lianne Oskam veel bezoekers ontvangen. Het echtpaar is ervan overtuigd dat transparant en duurzaam boeren de toekomst is, vandaar dat ze zijn aangesloten bij Vallei Boert Bewust. “In 2011 bouwden we een ligboxenstal voor onze 100 melkkoeien. Het koecomfort was voor ons daarbij leidend. Op het dak plaatsten we zonnepanelen.” Het tweetal wil het energiegebruik nog verder terugbrengen en doet daarom mee aan het driejarig provinciaal project ‘Energie Neutrale Melkveehouderij’. Van de geleverde weidemelk wordt Leerdammer kaas gemaakt. In het weiland achter de boerderij staat een monumentale duiventil. Met de eeuwenoude schuur op het erf is deze boerderij een gaaf ensemble. Het woonhuis van deze boerderij staat dwars op de oude stal. Die heeft daardoor in de beide kopgevels inrijdeuren.

www.farmvisit.nl
t @boerderijbezoek

Het gebied rondom de Kromme Rijn



Fam. Smith-Van der Maat, Nieuw Slagmaat,
Marsdijk 5, Bunnik

De Romeinen wisten al dat de vruchtbare grond hier erg geschikt was om fruit te telen. En dat gebeurt nu nog steeds op boerderij Nieuw Slagmaat. Op de website lezen we: “Nieuw Slagmaat is een traditioneel gemengd bedrijf met vee en fruitbomen in een modern jasje.” Huub, Jeanette, Henk en Djûke telen op een milieubewuste manier fruit en verkopen eigen producten en van collega-boeren en fruittelers in de tot Landwinkel verbouwde boerenschuur. Deze voedselmakers hebben biodiversiteit hoog in het vaandel. Weelderige bloemenranden om de akkers zijn bijvoorbeeld hun natuurlijke plaagbestrijders. De Blaarkoppen, paarden, schapen, kippen, katten en hond hebben allemaal hun eigen functie op deze boerderij. Dit rijksmonument uit 1881 met een rijk gedecoreerde voorgevel valt op. De T-vensters hebben houten zadelkapjes. Het stalgedeelte heeft een draagconstructie van ankerbalkgebinten, stijlen en korbelen en heeft nog de halfronde originele stalvensters met gietijzeren kozijnen. Nieuw Slagmaat en de 17e-eeuwse buurboerderij Slagmaat tonen twee generaties van boerderijbouw.

www.nieuwslagmaat.nl
f NieuwSlagmaat t @NieuwSlagmaat

De Gelderse Vallei in het oosten



Fam. Van Donselaar, Rumelaer,
Rumelaerweg 21, Woudenberg

Sinds 1862 wonen en werken generaties Van Donselaar op Rumelaer. In de vorige eeuw waren er nog koeien, varkens en kippen en werden ook suikerbieten en poot-aardappelen geteeld. Nu is het een melkveebedrijf met 100 koeien en 60 stuks jongvee. ‘s Zomers loopt het vee in de wei. Ook wordt het land gebruikt voor het telen van ruwvoer. De omvang van de veestapel past bij de 62 ha land; een weloverwogen keuze. Zichtbaar zijn, duurzaam je bedrijf runnen en vertellen hoe je boert, vinden Bert en Barbara belangrijk. Ze zijn daarom aangesloten bij Vallei Boert Bewust, die met activiteiten burgers betreft bij de boerenbedrijven bij hen in de streek. Deze langhuisboerderij uit 1928 is een schoolvoorbeeld voor boerderijen in het zogeheten kampenlandschap dat de Gelderse Vallei is. De brede symmetrische voorgevel, het rieten dak met wolfseind, de muurankers en een gepotdekselde uitbouw zijn vaste kenmerken. In Rumelaer bevinden zich nog de 300 jaar oude deuren en betegeling van het voormalig gemeentehuis en een kelder met opkamer. In het achterhuis staat het jongvee en in de zomer zijn er ruim 30 huis- en boerenzwaluwnesten te vinden.

www.valleiboertbewust.nl/onzeboeren/
t @rumelaer

Het laagveengebied in het noordwesten



Fam. Verkaik, Veelust,
Oudhuijzerweg 2, 2a en 4, Wilnis

Levensverzekeringmaatschappij De Utrecht liet in 1899 Veelust als vaarboerderij voor 35 koeien bouwen. “Het was de eerste boerderij in deze omgeving waar de palen met stoom werden geheid. Onder de boerderij liggen nog restanten van de fundering van de vorige”, vertellen Rolf en Aartje Verkaik. Dank zij de ruilverkaveling Oukoop-Kortrijk verwierven ze deze rietgedekte hoeve in 1976. Het echtpaar heeft de boerderij, een gemeentelijk monument, zoveel mogelijk in de authentieke staat van toen gelaten. De vorige bewoners hadden hier een melkveehouderij en maakten tot midden jaren ’50 boerenkaas. Drie gezinnen Verkaik bewonen nu het geheel. Het ensemble bestaat uit een voor deze streek karakteristieke langhuisboerderij met in dezelfde stijl opgetrokken zomerhuis en aangebouwd boenhok. Op het erf bevinden zich verder een grote vrijstaande stenen schuur en een rietgedekte hooiberging. Vóór het zomerhuis was vroeger een hennepveldje om zelf touw te kunnen draaien. Nu staat er een koningslinde. Deze is geplant, 900 jaar na het beschrijven van een ontginningsacte uit 1085 waarin Wilnis, Mijdrecht en Oudhuizen genoemd werden.

- NOMINATIE 2018 -

- NOMINATIE 2018 -

- NOMINATIE 2018 -

- NOMINATIE 2018 -

- NOMINATIE 2018 -